

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRLEGYZŐK EGYLETE, AZ UDVARHELYMEGYEI ÁLTALANOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Egész évre 8 kor. Félévre 4 kor. Negyed évre 2 kor. Papok, tanítók, gazdasági egyleti tagok és közs. előjáróknak egészévre 6 kor., a tanító-egylet tagjainak, közs. és körjegyzőknek 5 kor. — Egy példány ára 16 fillér. Megjelen hetenkint egyszer: vasárnap.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos

B E T E G H P Á L.

Hivatalos hirdetések 100 szóig minden szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések 1 cm.-ként 6 fillér, többszöri közlésnél 4 fillértől kezdődnek. — Bélyegdíj külön 60 fillér. Nyit-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyit-tér díja előre fizetendő. — Hirdetéseket a lap részére elfogad minden hirdetői iroda. —

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: B E T E G H P Á L könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések és hirdetések intézendők. — Kéziratok nem adtnak vissza.

Még egyszer a jegyzőkről.

Abban a reményben, hogy a tekint. szerkesztőség lesz szives igénytelen soraimnak becses lapjában helyet szorítani, bátor leszek én is — mint a ki régóta működöm ezen a pályán — az intéző körök figyelmét a mi állásunk egy sajnos állapotára hívni fel. Mindenek előtt köszönettel adózom és köszönettel adózunk mindnyájan — úgy hiszem — a lap M. N. — jegyű írójának, ki e becses lapok mult, — 17. — számában derekason rámutatott arra a munkakörre, a melyet mi mint jegyzők a mai viszonyok szerint a vármegye adminisztrációjában betöltünk. Mert tényleg úgy van, hogy nekünk egyformán kell értenünk a vármegye igazgatását, a pénzügyet, adóügyet, árvaügyet, erdőügyet, közoktatásügyet, iparügyet s itt elő sem számítható minden ügyét a hazának, mert azok mind a mi irodánkban vannak letéve végellátás végett. Ebben igaza van cikkző urnak! Hát honnan vegyünk mi akkora nagy terjedelmű szakismeretet?! Hiszen ezen ügyek mindenikét bent a központban egy-egy egész hivatal képviseli, ellátva csupán arra az egy szakra képesített emberekkel.

Az igazságszolgáltatásról akarattal nem beszéltem. Az a mi legkellemetlenebb működési körünk; legalább nekem az. A panaszos felek mindenike nekem kenyér-adó gazdam. Ő választott, ő fizet. Igaza pedig — természetesen — csak egyik félnek lehet. A melyik felet el kell marasztanom, az eo ipso ellenségem.

Emeljük tehát a községi és körjegyzők minőségét.

Az a furcsa anomália is tarthatatlan, melyet nevezett cikkző említ, mikor voltaképen tudásunk, intelligenciánk és munkakörünknel fogva mi lennénk a község vezetője s mégis nem

tisztviselő. Hogy úgy fejezzem ki magam: az ur az a falusi paraszt bír. Hanem persze, az intézmény létesítésekor más szempont lebegett a törvény alkotói szeme előtt, valamint a mi munkakörünk is azóta lett lassan, lassan ide kiterjesztve. Ezen tehát, az akkori szempontból nézve a dolgot, ha fenn nem is akadok, de az minden esetre kívánatos, hogy a körülmények ilyen nagy mérvű megváltozásával, a viszony is a maga helyes aránya szerint változzék meg.

Mondom, ezekben én mind egyet értek cikkző ural. Hanem bátor leszek valamit megjegyezni, a mit én cikkéből csak burkoltan sejték, de világosan nem látok. Tudniillik precízírozni kellene a mi pragmatikánkat. Ezt szeretném látni. Nézzünk szét az országban s ha úgy tetszik épen saját Udvarhelyvármegyénkben! van-e valmely hivatali kar, melynek tagjaival olyan kurtán és könnyen elbánnak mint velünk? Legeslegkönyvebb dolog a világot minket elcsapni, vagy fejezzem ki magamat hivatalosan: állásától véggé felfüggeszteni. Nagyon sok szomorú példát tudnék mutatni itt a mi körünkben. Hanem értsük meg egymást. Nem azt akarom én mondani, hogy mi olyan kiváltságos nevétsd-virágok legyünk, kiknek minden hibáját kegyesen elnézzék. Nem; ezt nem akarom és nem akarhatom. A ki hibás, az lakoljon, ezt kívánja az igazság, ezt kívánja a jogrend Istennek hálá jogi-államban élünk. Hanem igen is kívánom megállapítani és megszigorítani azokat a módokat, melyek a hibást sújtják és megszigorítani, hogy minket mirmix-dirnix csak mindjárt ne csapjanak el, mint valami eselédet. Semmi sincs annyi, mint elcsapott jegyző. Alólunk mindjárt csak rántják ki a pokróczot s kötik az uti laput a talpunkra! Uraim! gondoljuk meg, hogy mi is emberek vagyunk, mi is tévedhetünk! Gondoljuk meg, mit fennebb említék, hogy hányféle ügyet szolgálunk, melyeket

teljes szakértelemmel elsajátítani szinte nem is tudunk! Gondoljuk meg, hogy családapák s a legtöbbben terhes családot tartó apák vagyunk! Nagyon kevés az közülünk, kinek esetleg magán vagyona van. Egy 7—8 tagból álló családot csak úgy szélnak eresztani egy ilyen előhaladott és humánus században, talán nem a legemberiebb bánásmód. Felfelé félünk kell minden hivatalos urtól, lefelé minden falusi parasztól (— Hiszem, hogy lehetnek közülünk kivételek is!) — Azután ha valamelyiknek nem tudunk eleget tenni, vagy valamiben tévedünk, akkor jön a bírság, jön a fegyelmi, jön a felfüggesztés. Volt eset, hogy egy kollégámat igazán a kínos nyomor, a végszükség kényszerítette, hogy pár forint hivatalos pénzt elköltött — abban a reményben, hogy talán megakad a községi pénztárba egy kis pénz és saját fizetését kifizetve, helyre pótolja. Véletlen jött a vizsgálat, megállapították a sikkasztást s ő megitta a keserű levét. Ismétlem, nem a hibát akarom menteni, sem palladiumot tartani a bűnös feje fölé. Ez tölem távol van. Csak röviden: nekünk több függetlenséget, több humanizmust és pragmatikát!

Ennyit akartam mondani említettem cikk kiegészítéséül!

Jegyző.

Ugron János orsz. képviselő. Mint előre jeleztük — Ugron János birtokost, vármegyénknek hajdan közszeretben állott alispánját e hó 3-án az udvarhelyi választókerületben egyhangulag országos képviselőnek választották. A választási mandátumot Sándor Mózes kir. tanácsos, tanfelügyelő, választási elnök adta át a küldöttségileg meghívott új képviselőnek, kit az elnökön kívül egy választó polgár is üdvözölt. Ugron képviselő meghatva mondott köszönetet a megtisztelő bizalomért s kijelentette, hogy jövőre is a székely nép boldogulásának előmozdítására szenteli idejét. Ő közvetlen közelből, — úgy szólva — tapasztalatból ismeri székely véreinek sanyaru helyzetét, gazdasági és ipari életének pangását s egyetlen alkalmat sem fog elszalasztani, hogy leplezetlenül, a maga valóságában feltárhassa annak helyzetét. Együttal utmutatást, gyógyító balzsamot is keresve a lehető leg-

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGYAJA.

Sombori József a székelyek áldozópoharáról.

— Közli: Fülel Sz. Lajos. — (4. folytatás.)

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárgyaja.

Világosító Jegyzetek.

1.) A Székely Nemzet és nevezet eredetéről senki még oly tudományos és Diplomatikai készüllettel nem irt mint Benkő Josef Hazánk fia (:Tansylvania Edit Vindobon 1778:) imago nationis siculicæ Claud. et Cibinii 1791:) E' derék nemzeti Irónknak munkája után elég világos az a Tudos Timon Tassching és Pray véleményeiknek ellenére (:kik majd Jászok, kúnok, majd P..... maradékainak vélik a székelyeket:) hogy a székelyek az Átilla Hunussainak valóságos maradékai. Tiszteletre méltó Irónk Thuroczy János, Oláh Miklos, Heltay Gáspár nem irtak meséket a Székely Nemzet eredetéről; — A Magyar és Székely nemzet felett hajnalló Diplomatika az ő tekinteteket többé meg homályosíthatatlanul védi. — Emlékezet van a székely Nemzetről 1096 a' Mitkoviai Püspökség történetében (:lásd Benkőnél:) A' II ik András király Privilegiumában melyet adott a' szász nemzetnek 1224 en IV ik László királynak Diplomájában melyet adott a' székelyeknek 1289-ban sept. 17 en. D' elle a' tudos világ-nak nagyobb Diploma verbőczynél? A' Magyar h'ymas Törvény könyvénél (:III Rész 4 cikk:) mely a magyar nemzetnek kézről kézre szájról szájra adot' örökös hagyományán és a' mi több annyi királyok Dip. o'ain épült? Ezekből elég világos, hogy a' nemes s'akely nemzet Hunnus Ivadék és a' Magyar nemzetnek testvére.

A' Székely Nemzetet pedig nem annyira a' Grammatika, mint a' Historia fejt meg — Havas elföldből mint szállásokból kimozdulván a' Hunnusok a' régi Daciának azon hegyes völgyes, erdős havasos részében, mely a' mai Székelyföld telepedtek meg — Barmaikot és hadban nem mehetőköt, és egyéb vagyonnyaitok szükséges őrizet alatt itten hagyták, s ezen szállásról hódoltatták meg Pannoniát, — És hogy illy idegen jár-tatlan tartományokban mindenkor tévelygés nélkül a' szükséges esetben vissza tudnának térni a' Kárpát hegyével egybe lántzott nagy hegyek és bércek alján mely délszakkal kanyarodik az Oláh Országból kis s' bé járó uttól kezdve (: hol a' székelyföld határa va-

gyon:) nagy árokkal mellekezett jegyes utat készítettek Pannonia felső részeibe fel, — Mely árok ma is majd Csősz, majd Hon árknak nevezetik, — És nem csak itt, az Hirtiga déli bércei alatt, egész mértföldekre látható ma is, hanem felső Magyar országban sok helyeken (: Lásd Benkő Siculia.)

Volt valaha Atillának székelyföldön szállása, széke udvara? hihető ugyan, de nem lévén bizonyos nem erő-sítem, de volt Budának az ő Testvéreinek a' mit a' tölle épített várnak nevezte és omladéka ma is bizonyítanak, Kétségen kívül való dolog tehát az, hogy a' Hunnusok-nak ezen a' földön szállások, székek, ülések telepedé-sek volt, a' mi mind csak edgyet téssen, s ennél fogva ezt a' Tartomány székelyeknek neveztek.

Üdö jártával pedig az Atilla, birodalmának rom-lása után vissza vonult Hunnusok székelyeknek mon-dották magokat. — Ebből Deakul s z é k e l y i u s, könnyebb hangon Siculus, németül Zechely, oláhul pedig Szekuj felt, — Siculia pedig mai napig a' nemzet nyelvén Székelyföld: ennek pedig ősi nemes birtokos lakossa Székely a' lágyabb hangoztatás kedvéért, mind közből az h' mind végén az i' betű kihagyatván, vagy pedig az i' y ra változván (: Székelyi — Szekely.)

(2.) Az Hunnusok Scitha nemzetség voltak, a' Scithákról tudjuk Herodotos után (: L. 4. C. 59.) hogy mindenek felett Vesztát, azután Jupiterit, Tellusz Apollot, Venust, Mást, Herculest némelyek Neptumust is tisztelték. De ezek a' Görögöktől kölcsönözött Istenek voltak és hihető csak azok által tiszteltettek kik hozzájuk közelebb voltak. Az éjszaki Scithák Napot és Holdat imádtak ezt gyaníthatni a' Hunnusokról és székelyek-ről is.

Herodotus aztis jegyzi meg, hogy a' görögök iste-neik közül Mást mindenek felett tisztelték a' Scithák is a' vas kardot, mint Mársnak képét úgy tekintették, Márs tisztelőinek a' K.....ban nyomait találjuk a' Hunnusoknak (:Priscus Rhetor:) az Avaroknál (: Me-nander Protector:) a magyaroknak Thuroczy Bon-fin Verböczy I R. 3 cikk:) De mind ezek mellett csak homályban marad a' székelyek régebben imádot Istene.

(3.) Rabonban hihető hogy ezen Fő hivatal neve eme két szóból: Rabon és Bán eredt Rabbi, Rabbon, Rabboni napkeleti nevezetesen zsidó nyelven Mestert, Tanítót, Papot téssen. Bán Bán pedig szláv nyelven Urat, Igazgatót jelent. Ezt a' Székelyek Európában kaphatták amaz pedig Ásiából hozhatták.

Elé fordul majd alább azis, hogy Fő, nagyobb és kis-sebb Rabonbanok voltak.

(4.) Ezen a' Compiler András Mátyás ellen-kezni láttjuk, minden eddig meg jelent Irónkal kik Ir-nákról azt mondják, hogy a' Huntábornak egy csapat-jával a' Fekete tenger mellett visszatért Ásiába a' régi Hunniába. A' Székelyeknek pedig, kik Pannoniából Czegléd felé jöttek haza Siculiába, mint egy három ezerezen semmi különös vezért nem adnak (:Thurocy.)

A' mi Irónknak más útra szakadását illeti, meg-lehet, de azért a' fekete tenger felől könnyen székely-földre térhetett azokkal kik nagy Hunniába visszamenni nem akartak, A' mi pedig a' Thuroczytól feljegyzett három ezer számot nézi, ez éppen az a' botránkozottat kö, melyet feljebb említett Tudosok Kritikájok Utjából el hengeríteni nem tudván, idegen sátorokban keresték a' Székelyek származását. — Tudniillik meg nem fog-hatták miképpen illy marokni nép alapodhatott volna meg Ellenségeinek közepette. Hol ott ez az ok magában is kicsin lévén éppen elenyészik, ha el gondoljuk hogy a' Huntábornak ezen maradványa 3000 ember csupa fegyver viselő és a' maga itt honossaihoz siető nép volt. Ha pedig /: a' Compiler szerént, hogy Irónknak maga kísérelével hozzájuk került, sőt Rabonbanok is volt, ugy fel van minden nehézség oldozva csak a' Iha-lab vezetek marad homályban.

(5.) Hat — kö — vér itten a' másolok hibáját lehet gyanítani én így olvasom — Hat — kö — törvén vagy Hat — kö vü — törvén. Ezek valának pedig a' szövetség törvényei. —

I. Senki az Arpad Férjfi maradékán kívül a' Pan-non földén Fő hatalommal ne bírjon. /: Pannon földé neve alatt értendőik Erdély is a' Székely földön kívül. —

II. A' mely földet valaki maga különösen szerzett, az maradjon az ő tulajdona. — A' mit pedig közérővel, az oszljék igazságosan a' szerző felek között.

III. A' közönséges bajok a' nép edgyet értéséből igazittassanak.

IV. A' ki a' nemzet igazgatója eránt hitét megszegi vagyonnyát és fejét vessze el, a' Fő Rabonban áldo-zattya előtt.

V. Ha valaki ellenére jár a' Fő Rabonban Méltó-ságának számkivettessék.

VI. Ha valaki a' Fő Rabonban áldozattya meg nem jelenik veretessék keresztül.

(Vége köv.)

Vizsgai íráshoz szükséges űrlapok legolcsóbb árban a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalá-nál (Betegh Pál könyvkereskedése Székely-Udvarhelyt) kaphatók.

sürgősebb orvosláshoz. A választást villásreggeli követte a Papp Zakor-féle vendéglőben, hol a képviselőt Bálint Simon szentkirályi, Bálint Imre oroszhegyi v. polgár, Gálffy István jegyző s többen felköszöntötték. Ugron János egy hosszabb pohárköszöntő keretében kifejtette álláspontját s igen figyelemre méltóan indokolta a szabadelvű párt iránti rokonszenvét és ahhoz való csatlakozását. Majd Demeter Lőrincz dr főszolgabíró Széll Kálmán magyar miniszterelnököt igen leületes szép beszédben elvette s ezen alkalomból a választó polgárok üdvözlő sürgönyt intéztek a miniszterelnökhöz. Pálffy György a vármegye fő- és alispánját; Bálint Simon a főszolgabíró; Retegi József atyhai plebános Tibád Antalt, a volt képviselőt és új közigazgatási bíró közzöntötte fel. Ezen kívül még igen sok felköszöntő volt s a villásreggeli belenyúlt a déli ebéd idejébe is.

A tagosítás feletti siralmak.

Szerkesztő ur!
Kérem, elégedjek meg e megszólítással a mai nagyság világban, mikor a czimkórság inkább pusztít vagyoni és erkölcsi téren, mint a kolera, vagy a petecs, mikor már a levegő is meg kezdett bűzösödni e társadalmi rothadástól.

Emlékeztetik rám, a kardvágásos homlokú vén emberre, a ki 40 évig vezetém a jegyzői tollat a piskii mulatság után. Más megye fia vagyok. Véletlenül tudám meg a lapja hasábjain történt mélyreható felszólalásokat a birtokrendezés mostani menetének valóban szomorú volta miatt. Az önök gazdasági egylete igazán nagy szolgálatot tett, mikor a kérdést felvetni magát elhatározta. A „Székely gazda” hozzászólása minden szerénykedése mellett is nagy erkölcsi bátorságra vall, valamint az ön eljárása is, mikor annak lapjában helyet adott.

Meglepő vala nyomban a Benedek Elek mesterileg megrajzolt képe arról, hogy miként mérki ki a nép lábait alól a földet s bizalmas levele arról, hogy mily izgalomban tartja őt a kérdés.

Ez az ur jól látta minden nyáron, hogy csak a tözsomszédjában is mi folyt. A magyar nép multját és jelenét oly igazán és nagy tanulmánytal becsülettel írónak nem vala szüksége semmiféle magyarázatra, mert ő maga látta a dolg menetét. A mérki a földet ezik tehát sokszorosan fontos.

Pár nap előtt kapám Kolozsvárról egy vén barátom útján az ottani „Ujság” című napilapnak idei 87. és 88. számait, melyekben terjedelmes hasábkon keresztül mondja el Deák Gyula birtokrendező mérnök a maga tapasztalatait a kérdésről gyakorolt tollal, széles körültekintéssel, lelke mélyéről tömören úgy, hogy a sorok között még többet lehet olvasni, mint a mennyi írva van.

Ez már engemet is megmozgatott. Egy tekintélyes egylet kibontja a zászlót. Nyomban egy gazda visszafojtott keserveinek ad hangot; egy függellen író gyász-képet rajzol, egy szakember saját tapasztalataiból kiindulva a lehető javításra irányult sikertelen küzdelmeit, kísérleteit tárja fel. Mindezek a körülmények megmozgatának engem is, mert mindannyian ugyanazt beszélnek előleges összeegyeztetés nélkül, hogy t. i. a birtokrendezés mostani és eddigi menetének tábláján felette nagy hiba van a kréta körül, melyre ha az egyik egy jót felír is, de a másik kettőt töröl s így a vége elmaradhatatlan bukás akarva, nem akarva s így a szegényedésnek, népvándorlásnak s már-már elhordozhatatlan nyomorúságnak egyik fő okozója.

Ha valaha valamely közérdekű kérdés a kiszámíthatatlan árokat és romlásokat okozott gyakorlat után újabb sietős megvitást és orvoslást érdemelt, úgy ez megérdemli. Mert ha a kisebb-nagyobb gazdáink és népünk nagy részének nem marad föld a lábait alatt, az távozni kénytelen oda, a hol kenyeret kap. Ez pedig nemzeti veszedelem.

A dolgot különböző oldalról festő fennebbi közlemények mindenikének végeredménye az, hogy a rendszer hibás, hogy a miatt fejtelenség uralkodott és uralkodik a birtokrendezésben részt vett összes tényezők között, hogy a zavarosban kedvük szerint halászhattak, sokan vesztettek és gazdagodtak a közgazdasági érdekek hátrányára.

Mindannyian látják a nagy veszedelmet, mely hógörgeteg módjára ragadja magát a gazdák közönség és nép nagy részét s gyakorlati javaslatokat tesznek a helyzet megváltoztatására, kiélelhető szemrehányások, hibáztatások helyett.

En is sok visszaélést láttam és látok mindennap. A kapzsóság felette lábra kapott minden vonalon gazdák és működők között. A tisztakezűség és valódi karakteres eljárás megritkult. Az első foglalás alkalmával megközelítőleg sem folyt olyan élethalál harc a földosztás felett, mint most foly a régi alapok megbontásával s a ki a telekkönyvi és kataszteri helyzet hiányos és felette zavaros voltát ismeri, lehetetlen, hogy sürgős segítségért ne kiáltson. Quidquid agis, respice finem — akár mit cselkszel, nézd mindig a végét. Az intézők kezdetben nem vigyáztak ez igazságra. Ma már látható a szomorú vég.

Deák dícséretre méltó bátorsággal a gyakorlati megoldásra egész sor javaslatot teszen meghallgatás reményében. E kezdeményezés még korábban szakkörök-ből kellett volna hogy kiinduljon. Ha most sem kelt figyelmet sajátban és gazdakörökben, bírói, mérnöki, kataszteri és pénzügyi nagyobb asztaloknál, akkor az igazságos és komolyan gondolkodó közönség tartózkodás nélkül fordulhat ellenük, mert ők magok mondanak saját fejekre ítéletet.

Csak azt sajnálom, hogy a Deák cikkét is nem látja egész terjedelmében e lap közönsége.

A nemzetmentő terveknek egész raja szállong a légben. Ezeknek legnagyobb része a gyakorlati és a helyzettel ismerős ember előtt csupa üres szólam. A birtokrendezés folytatása, vagy megállítása és a telekkönyvi zavarok sietős helyrehozása az égető és odázhatalan kérdés! Kics az, a ki e czélből egy értekezletet hív össze? ... s ki lesz az, a ki kibontakozást eszközöl? ...

Epedve várom sokad magammal.

Más megyei jegyző.

Utatisítás

a hazai iparnak állami kedvezményekben való részesítéséről szóló 1899. évi XLIX. t.-cz. végrehajtása tárgyában.

Kereskedelemügyi m. kir. minster. 15885.-IX. 1900. A hazai iparnak állami kedvezményekben való részesítéséről szóló 1899. évi XLIX. t.-cz. végrehajtására a földmívelésügyi, pénzügyi és belügyi minster urakkal, illetőleg Horvát-Szlavonországra nézve a horvát-szlavon-dalmátországi bán ural egyetértőleg a következőket rendelme:

I. Fejezet. I. §. A törvény 1. §-ának 1. pontja szerint állami kedvezményekben részesítettnek a technika fejlődése szerint berendezett azon gyárak, a melyek a magyar szent korona országában a jelen törvény hatálya lépte előtt gyárilag elő nem állított iparcikket készítenek. A törvény ezen rendelkezéséből kifolyólag szükségesnek mutatkozván annak megállapítása, hogy mely ipartelepek tekinthetők gyáraknak, irányadó szempontokul a gyári jelleg megállapításánál a következők figyelembe:

Gyáraknak tekintendő azok az ipartelepek, melyeken legalább 20 munkás foglalkoztatása mellett, zárt helyiségekben, rendszerint gépek igénybevételével és munkamegosztással iparcikket állítanak elő vagy dolgoznak föl és a melyeken alkalmazott munkások a munkamegosztás, valamint az ipartelep vezetéséhez szükséges magasabb képzettség folytán rendszerint huzamosabb alkalmazás mellett sem sajátítják el azon ismereteket, melyek őket hasonló ipartelepek vezetésére képesítik.

Ezen ismérvek alól kivételnek csak abban az esetben van helye, ha ezt az illető iparág természetete követeli. (Pl. mezőgazdasági szeszifződé, tejet ipari czikkkel feldolgozó telepek stb.)

Valamely iparcikk gyárilag előállítottakkor tekintendő, ha olyan telepen készül, melyre a fentebb megállapított ismérvek illenek.

2. §. Minthogy a törvény 1. §-ában felsorolt iparágak forgalmukörébe oly üzemágak is bevonhatók, melyeknek az állami kedvezmények engedélyezése útján történendő támogatását a törvény nem czélozza, félreértések elkerülése céljából a törvény intenczióinak megfelelően, egyes iparágak ismérvei gyanánt következők szólnak:

1. A törvény 1. §-ának 2. a) pontjában említett köedény alatt (megkülömböztetésül az ugynevezett fazekas áruktól) oly fehéres törésű agyagáruk értendő, melyek kiégetése közben a máz az áruk anyagával összeolvadt és ez utóbbitól meg nem különböztethető.

2. Ugyancsak a törvény 1. §-ának 2. a) pontjában említett palackzúvágó alatt kizárólag boros, sörös, pezsgős és ásványvizes palackzúvágó értendő; míg márványfejtéssel és megmunkálással foglalkozó vállalatok alatt azok az ipartelepek értendő, melyek egyrészt hazai márvány fejtésével foglalkoznak, másrészt természetes hazai, nem pedig műtonon készült márványnak iparcikkkel való feldolgozását eszközlik, mindkét esetben természetesen a technika fejlődésének megfelelő gépbekeszelés mellett. A törvény 1. §-ának 2. a) pontja alá azonban nem tartoznak azok az ipartelepek, melyek a márványnak vegyi gyárak számára való előkészítésével (például zúzásával) foglalkoznak.

3. A törvény 1. §-ának 2. b) pontjában említett szerszámgyépek alatt a furó-, gyalu-, eszterga-, maró-, csiszoló-, vágó-, lyukasztó-, hajlító-, sajtoló- és kalapácsoló-, vagyis olyan gépek értendő, melyek segítségével az egyes iparcikk alakítottatnak, míg a többi gép (pl. szövőszék, simító gép stb.) az ipari anyagmegmunkáló gépek csoportjába tartozik.

4. A törvény 1. §-ának 2. e) pontjában említett és vegyi készítményeket előállító gyárak alatt oly ipartelepek értendő, a melyeken az egyes vegyi termények előállítására alkalmazott eljárások közben vegyi anyagcsere-homlások mennek egybe, azok az ipartelepek tehát, melyek csupán egyes anyagok keverésével foglalkoznak, vagy a melyeknél vegyfényfolyamatok az egyes eljárások alapját nem képezik és ezek, ha elő is fordulnak, csupán alárendelt jelentőséggel bírnak, egyáltalán nem esnek a törvény határozományai alá.

5. A törvény 1. §-ának 2. c) pontjában említett és vegyi készítményeket előállító gyárak közé tartoznak a mezőgazdasági szeszifződé is, vagyis azok a szeszifződé, melyeknél a következő feltételek együttesen megvannak:

a) az illető szeszifződének valamely mezőgazdasággal akként kell összekötve lennie, hogy kizárólag vagy legnagyobb részben a mezőgazdaság terményeiből nyerje a szesztermeléshez szükséges anyagokat, viszont a szesztermelésnél nyert moslékot, mint takarmányt, vagy legalább is az e moslékon hizalt marhától származó trágyát ennek a mezőgazdaságnak szolgáltatassa;

b) A szeszifződének üzletterjedelme az egyes havi bejelentési időszakokban naponként átlag hét hektoliter alkohol termelését meg nem haladhatja és annak a mezőgazdasághoz tartozó szántóföldek, rétek és legelők területéhez olyan arányban kell állania, hogy a havi bejelentési időszak egy-egy üzleti napjára eső átlagos alkoholtermelés hektáronként három liter alkoholt meg ne haladjon;

c) az egy-egy termelési időszakban termelt alkohol összes mennyisége 1680 hektoliter alkoholt meg nem haladhat.

Ha valamely mezőgazdasági szeszifződének utólagosan kitűnnek, hogy a mezőgazdasági közvélemény sorozás iránt az a) pontban megszabott feltétel már eredetileg hiányzott vagy hiánya utólagosan állott be, vagy a szeszifződének üzletterjedelme az üzleti időszak bármely egyes havi bejelentési időszakában a b) pontban megszabott legmagasabb naponkénti alkoholtermelést meghaladta, vagy végre, ha a c) pontban megszabott legnagyobb termelés be nem tartatik: a szeszifződé mezőgazdasági jellegét és a nyert állami kedvezményeket elveszti.

A törvény idézett határozománya alá tartoznak és az illető mezőgazdasági szeszifződével együttesen

állami kedvezményekben részesítettnek azok a kapcsolatos szeszifződé is, melyek mezőgazdasági szeszifződében léteznek és csakis a saját nyers szeszifződé finomítását eszközlik.

Azok a szeszifződé ellenben, melyek mezőgazdasági szeszifződével helyi összeköttetésben állanak ugyan, de az illető szeszifződében termelt nyers szeszifződé finomításán kívül még idegen termelésű nyers szeszifződé-szával is foglalkoznak, mely czélből szabad raktárra nyilvánítottatnak, a kapcsolatos mezőgazdasági szeszifződé részére engedélyezett állami kedvezményeket csakis a saját termelésű nyers szeszifződé nézve igényelhetik.

A törvény most tárgyalt határozományainak megfelelő alkalmazhatása érdekében is kötelessége a szeszifződé ellenőrzésével megbízott pénzügyi közegeknek a felett örködni, hogy a mezőgazdasági szeszifződé közé való soroztatás összes feltételei meglegyenek.

6. A törvény 1. §-ának 2. g) pontjában említett azon bányászati vállalatok alatt, a melyek fémeket lúgzás, foncsorozás vagy villamosság alkalmazása mellett termelnek, oly művek értendő, melyek akár a bányából vagy zúzóból közvetlenül kikerülő bányatermények és marákból, akár az előzetesen pörkölt kohósított feltermvényekből választják ki a fémeket nedves uton lúgzással, foncsorítással, avagy a villamosságnak vegyöntő tulajdonsága segítségével.

7. A törvény 1. §-ának 2. h) pontjában említett műtrágyagyárak alatt oly ipari vállalatok értendő, melyek az egyes trágyázásra használt anyagoknak nem csupán fölprózásával vagy őrlésével foglalkoznak, hanem az egyes műtrágyákat rendszerint vegyfényfolyamatok segítségével elő is állítják. Nem tartoznak a törvény ezen határozománya alá azon gypsgyárak, melyek trágyázási czélokra való gypset állítanak elő.

8. A törvény 1. §-ának 2. i) pontjában említett cognacgyárak közé kizárólag azon cognacgyárak tartoznak, melyek a cognacot borból vagy törkölyborból kizárólag lepárolás útján állítják elő. Ezek a gyárak a következő feltételek alatt részesítettnek a törvényben meghatározott állami kedvezményekben:

a) Az állami kedvezményekben részesülő cognacgyárak állandó pénzügyi felügyelet alá helyeztetnek. E végből köteles a vállalkozó a vállalat közvetlen és állandó felügyeletére kirendelt pénzügyi közegek számára arra alkalmas fűthető helyiségeket, mint lakást és irodát átengedni és a lakóhelyiségek, valamint az iroda számára a fűtéshez és világításhoz szükséges anyagot szolgáltatni és az államkincstárnak az állandó felügyelettel felmerült költségeket megtéríteni.

b) A cognac-gyár zárt területére szesz és mesterseges cognac gyártására alkalmas esszenciákat vagy szagosító anyagokat bevinni nem szabad.

c) Az állandó felügyeletre kirendelt pénzügyi közeg tartozik a gyártelepre érkezett minden bor- vagy törkölybor-szállítmányból, a szállítmány mennyiségének feljegyzése mellett mintát venni, izelés által megállapítani, vajjon a szállítmány tényleg bor-e, nemkülönben ennek szesztartalmát megállapítani. Tartozik továbbá a mintának egy részét lepecsételve és a szükséges jelzésekkel ellátva, utólagos ellenőrzés céljából visszatartani és gondosan megőrizni.

d) Minden bor- vagy törkölybor-szállítmány, mielőtt a gyár szabad rendelkezésére bocsátatnék az állandó felügyeletre kirendelt pénzügyi közeg által, hektoliterenként két kilogramm konyhasóval denaturálendő.

e) Olyan esetekben, a mikor kételey merül fel az iránt, vajjon a szállítvány tényleg bor, vagy törkölybor-e, vagy ha a bor vagy törkölybor szesztartalma 15 százalékot meghalad, köteles az állandó felügyelettel megbízott pénzügyi közeg a szállítmányból vett minta egyik részét azonnal a legközelebbi állami vegykerületi állomáshoz abból a czélből megküldeni, hogy megállapítsák, vajjon az tényleg borkak vagy törkölyborkak tekinthető-e? Mindaddig, míg a vegykerületi állomástól a válasz be nem érkezik, a szállítmány hivatalos ellenzár alatt tartandó és tagadó válasz esetén a szállítvány a gyár szabad rendelkezésére nem bocsátandó és a tényállásról a gyártelepre nézve illetékes m. kir. pénzügyigazgatóságához azonnal jelentés teendő.

f) A gyártelepekről kiszállítandó minden egyes cognac-küldemény alkohol-foktartalma és a küldemény mennyisége az állandó felügyeletre kirendelt pénzügyi közeg által megállapítandó és egy erre a czélra vezetendő előjegyzésbe bevezetendő.

Az állandó felügyeletnek miként leendő teljesítésére vonatkozó részletes utasítás esetről-esetre külön fog kiadatni.

g) Állami kedvezményekben csak azok a cognacgyárak részesíthetők, melyek tulajdonosainak a magyar állam területén nincs egyszersmind olyan más cognacgyár is, a mely a fenti a)–f) pontok alatt körülírt ellenőrzés alatt nem áll.

9. A törvény 1. §-ának 2. j) pontjában említett ásványolaj-gyárak alatt az ásványolaj finomításával foglalkozó oly vállalatok értendő, a melyekre nézve az ásványolaj-vám felemeléséről és az ásványolaj-ádlóról szóló 1882. évi XVIII. törvényzikk 6. §-ában felsorolt iratok az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóságnál szabályszerűen bemutatattak.

Az ugyanezen pontban említett és ásványolajat —, továbbá kálisókat kutató vállalatok a törvényben meghatározott állami kedvezmények végleges megadását csak akkor igényelhetik, ha a kutatási munkálatok már annyira előhaladtak, hogy a vállalkozás komoly volta iránt kétség fel nem merülhet.

10. A törvény 1. §-ának 4. pontja szerint állami kedvezményekben részesítettnek a törvény hatálya lépte után felállított mindazon vállalatok, melyek nagyobb számú háziiparosok rendszeres foglalkoztatására vannak alapítva. Az esetről-esetre történendő külön elbírálást fenntartva, háziipar alatt az ipari munka azon faja értendő, mely önmagában véve kizárólagos kereseti forrásul rendszerint nem szolgál és a melylyel foglalkozók rendszerint mezőgazdaságot is folytatnak s egyes iparcikket, főleg a mezőgazdasági munka szünetelése alkalmával rendes ipari munkások igénybe vé-

tele nélkül vagy egymagok, vagy pedig háznépök segítségével állítanak elő.

11. A törvény 1. §-ának 3. pontjában említett szövetkezetek és 5. pontjában említett telepek közül is csak azok részesíthetők a törvényben foglalt kedvezményekben, melyek a törvény hatályba lépése után keletkeztek. (Folyt. köv.)

TANÜGY.

Tanítók figyelmébe. Hivatkozva a „Szekely-Udvarhely” múlt számának Tanügy rovatában közölt értesítésre, felhívom a tanítókat, hogy a gazdasági tanfolyamokban való részvételük iránti folyamodványokat hozzam folyó hó 17-ig terjesszék be, mivel a később érkező figyelembe nem vétetnek. Székely-Udvarhely, 1900. május 3. Sándor Mózes, kir. tanfelügyelő.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Hegedüs miniszter diszpolgár.** Magyar-Zsákd község — Hegedüs Sándor kereskedelmi m. kir. miniszter családjának ősi fészke — mint biztos forrásból értesülünk, közelebből tartandó képviselői közgyűlésében diszpolgárának választja a páratlan tevékenységű kereskedelmi minisztert. Az erről szóló diszokmányt egy nagyobb számú székely küldöttség fogja kézbesíteni a miniszternek Budapesten.

— **Kinevezések.** Maccskásy Ignác helybeli m. kir. posta- és táviratbiztos IX. fizetési oszt. 3. fokozatába m. kir. posta- és távirat főtisztnek; Folbert György szintén helybeli m. kir. posta- és távirat segéd tisztet a X. fizetési oszt. 3. fokozatába m. kir. posta- és távirat segédellenőrnök nevezetett ki. — Az igazságügyi m. kir. miniszter Szász Akos székelykereszturi kir. járásbírói aljegyzőt az ottani kir. járásbírói segéd tisztet alkalmazott ügyészségi megbízott állandó helyettesének; Gergely Ferenc helybeli kir. járásbírói joggyáronkot pedig az itteni kir. törvényszékhez aljegyzőnek nevezte ki. — A király Schönfeld Antal lovag helybeli es. és kir. hadnagyot es. és kir. főhadnagy; Tóth István m. kir. csendőrségi tiszthelyettes, a helybeli csendőrségi szakasparancsnok m. kir. csendőrségi hadnagyának nevezte ki. — A pénzügyi m. kir. miniszter Derzsi Béla helybeli lakost a helybeli kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétséghez ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornoknak nevezte ki.

— **Elöléptetések.** Lányi Imre a helybeli kir. posta és távirat derek főnöke a IX. fiz. oszt. 1. fokozatába lett előléptetve. — A kereskedelmi m. kir. miniszter a helybeli kir. áll. kö- és agyagipari szakiskolánál Spaller József rendes tanárt a IX. fiz. oszt. 1-ső fokozatába; Halbach Jakab agyagipari művezetőt pedig a XI. fiz. oszt. 1-ső fokozatába léptette elő. — Benkő Ferenc helybeli m. kir. levélhordó pedig a 600 koronás fizetésből a 700 koronásba lépett elő.

— **A vármegyei főorvosi állásra** Hollak Arthur, vármegyei főpánja, Lengyel József közkórházi igazgató-főorvost nevezte ki ideiglenes, illetve helyettesi minőségben.

— **Szinészet.** Csóka Sándor színigazgató mintegy ötven tagból álló elsőrendű színtársulatának tükürre: Vihary Elemér — mint értesülünk — e hó 8-10-ike közt városunkba érkezik, hogy a bérlet-gyűjtés céljából műpártoló közönségünket személyesen felkeresse. Ajánljuk szíves figyelembe annál is inkább, mivel csak kellő pártolás mellett lehetséges egy oly kitűnő színtársulatot, mint a Csókaé megnyerni a valódi művészi szívonalon álló színlelőadásokat élvezni.

— **Az udvarhelymegyei házi iparegylet** f. hó 20-án délelőtt 10 órakor Székely-Keresztúron a város ház tanácstermében tartandó rendes közgyűlésére tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Elnök megnyitja. 2. Jegyzőkönyvet hitelesítők választása. 3. Titkári jelentés. 4. Zárszámadások 1897, 1898 és 1899-ről. 5. Intézkedés a hátralekötött tagdíjakra nézve. 6. Tiszviselők választása. 7. Indítványok. Székely-Keresztúr, 1900. május 4. Sándor Mózes, alelnök. Barabás József, jegyző.

— **Az első majális** e hó 24-én (áldozó esztőtörtökön) a helybeli ev. ref. koll. ifjúsága rendezt városunkban a Galter-féle kerkhelyiségben. A rendező bizottság mindent elkövet, hogy ezen mulatság is méltó legyen az ifjúság eddigi jó hírnevéhez. A meghívókat a napokban küldik szét.

— **Munkácsy Mihály meghalt.** Bornból jeientik, hogy Munkácsy Mihály magyar festőművész május 1-én délelőtt az endenichi gyógyintézetben meghalt. A világhírű festőművész neje karjaiban hellette ki nemes életét. Munkácsy Mihály hamvait Budapestre hozzák s itthon fogják eltemetni. Nyugodjék-békében!

— **Városi közgyűlések.** E hó 10-én délelőtt 9 órakor Damokos Andor dr. vármegyei alispánja elnöklelte alatt városi végrehajtó-választási közgyűlés és 10 órakor folytatódóan Gyarmathy Dezső dr. polgármester elnökletével a városi képviselői év. II. rendes közgyűlése lesz a város bérházának nagytermében.

— **A sz-udvarhelyi jótékony négyesület** rendes közgyűlését folyó év május hó 6-án d. u. 2 órakor tartja meg a vármegyei ház kistermében, melyre a tagokat ezen az uton is tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Elnök megnyitja beszéde. 2. Titkári jelentés. 3. A számadás megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. 4. Indítványok. 5. Tisztújítás. Figyelmeztetés. Az alapszabályok 6. §-ának f. pontja szerint, ha a gyűlésre 40 tag meg nem jent, 14 napra új gyűlés hirdető, melyben a jelenlévők határozata jogervényes. Közgyűlés előtt választmányi gyűlés lesz. Székely-Udvarhely, 1900. ápr. 8-án. A választmány határozatából: Özv. Török Pálné, elnök. Bod Károly, e. titkár.

— **Május hó 1-seje Derzsbén.** Szép és magasztos ünnepélyt rendezett a derzsi állami iskola tanítótestülete e napon. Április hó folyamán Derzs községtől kezdve Kányád község határáig mintegy 2 km. területen közel 100 darab magas törzsű eperfát ültetett ki az ut szélére Szathmári Miklós ig. tanító felügyelete alatt az iskola felnőtt ifjúsága, melyet védkerítés közé zárva di-

sze lehet e községnök. Huzamos időn át hirdeti e nap magasztos voltát annyival inkább, mivel május hó első napján az ifjúság ünnepi ruhát öltve zeneszó, zászlók alatt vonult ki e helyre, hogy a kültetett fákat dícsőült királyné emlékére Erzsébet-fasornak nevezze el. Kiss Jakab tanító vezetése alatt az ifjúság vegyes énekkara a himnus éneklése után Szathmári Miklós tanító intézett beszédet az ifjúsághoz, intve, hogy ezen fákat most mint gyermekek, később mint felnőtt polgárai e községnök védelemben tartásuk, őrzésük a megsemmisülés veszélyétől. Az ünnepély ezen része — mely a reggeli órákban történt — csak kezdet volt, folytatása a hírnemes „Ramocsa” községi közhelyre jelöltetett ki, hová megérkezve már ott várt — előre tett intézkedés folytán — a muzsnai állami iskola ifjúsága tanítók vezetése alatt; megemlíti azt az örömdetes ténny, hogy az ünnepélyben intelligens közönség is szép számban vett részt. Meglepett volt nézni, gyönyörködni a két iskola több mint 300 növendékének találkozására, társalgására, midőn egymással barátságot kötve, tánczezal fűszerezte az együttlétt édes örömet. A mulatságot ebéd követte, majd virágszódás (vad borostyán) s azt csomagok, koszorúkba kötve, a zászlókat, hangszereket s magukat feldíszítve egymástól búcsút véve, felváltva ének és zeneszó mellett vonult a két község reménye édes otthonába.

— **Halálozás.** Köszvényes-Remetén f. év. ápr. 29-én helyezték örök nyugalomra özv. id. Szánthó Lajosné szül. László Anna Mária volt 1848-49. honvéd huszár százados özvegyét. Az elhunytban Szánthó Endre róm. kath. gym tanár, Szánthó Gábor, az erd. keresk. és hitelbank r. t. tisztviselője, Szánthó Ákos áll. tisztviselő és Szánthó Margit okl. tanítónő édes anyjukat gyászolják.

— **Emléket az agyagfalvi réten!** Az agyagfalvi emlék javára adakoztak: Hunyadmegyei első takarékpénztár Hátszeg, 40 koronát; dr. Török Albert 78. sz. gyűjtőívén 10 koronát, összesen 50 koronát, ezt hozzáadva a már begyűlt 2629 korona 38 fillérhez, az alapösszege tesz 2679 korona 38 fillért. Fogadják a nemes szívű adakozók hazafias adományukért a végrehajtóbizottság hálás köszönetét. Sz.-Udvarhely, 1900. május 5. Ferenczi János v. biz. pénztárnok.

— **Mit csinálnak Nagy-Solymosban.** Tisztelet Szerkesztő ur! Becses lapjának több számában felhívja a községek lelkészeit és tanítóit, hogy a nép mivelődése érdekében tett működésükről számoljanak be, felhívásának engedve a következőket írhatom: Nagy-Solymos községben 1897. évben Szentgyörgyi Mihály tanító buzgó vezetése alatt egy községi dalkör alakult és azóta a téli időszakokban nagy kedvvel tanul, évenként egy-két mulatságot rendezett, melynek tiszta jövedelmét az iskolai könyvtár gyarapítására illetve létesítésére és a jobb tanulók jutalmazására fordította; ez uton az előbbi célra mintegy 80 drb könyvet szereztünk, mit nemcsak az iskolás gyermekek, hanem a felnőttek is nagy kedvvel és haszonnal olvastak, a jutalmazásokkal pedig mintegy 110 drb könyvet juttattunk a nép közé. A muzsnai derek kollegák utasítására a meglévő községi dalkart 1899. október havában „Emke” dalkarrá alakítottuk át és az „Emke” népkönyvtár felállítását „Erdélyi Rézsi Magyar Közművelődési Egyesület”-től kértük. A nagytevékenységű egyesület dalkarunkat 2 és 3 szolamu énekdarabokkal s kotta papírral ellátta és folyó évi április havában szépirodalmi, történelmi és gazdasági könyvekkől összeállított 92 kötetből álló könyvtárt kegyeskedett megküldeni, mi által derek székely népünk tovább haladását lehetővé tette; miért ez uton is hálás köszönetünket fejezzük ki. Nagy-Solymos, 1900. május hó 3-án. Rákosi Béla, áll. isk. tanító.

— **A magyar katolikus egyház 900 éves fennállásának emlékére** Székely-Udvarhely felállítandó emlékmű alapja javára adakoztak: László Mihály országgy. képvis. (Budapest) 200 kor., Zichy Nándor gr. (Budapest) 10 kor., dr. Kunec Adolf (Csorna) 10 kor., Bende József püspök (Nyitra) 5 kor., a munkács egyházmegyei alapítvány kezeleség (Ungvár) 20 kor., Mihályi Viktor érsek (Balázsfalva) 10 kor., Meszlényi Gyula püspök (Szathmár) 20 kor., esztergomi főkapitány (Esztergom) 20 kor., Paschek Viktor 4. sz. gyűjtőívén: Máthé Eliz, Persián János, Gál János 20-20 kor., Paschek Viktor, Florián Kristóf, Irgalmas nővérek 10-10 kor., Papp Zakor Endre, Papp Zakor József, dr. Nagy Sámuel 5-5 kor., Konec Armin és neje 4 kor., özv. Gonda Jenőné, Szenkovits János, özv. Szabó Józsefné, Szabó József szabó, Rösler és Gábor, ifj. Drágány Domokos, Steinburg Ottó 3-3 kor., özv. Schnapek Józsefné, Virág József, Panajoth Albert, Rösler Károlyné, Pap Adolf, Kovács Albert, Szombafalvy Lajos, Farczák K. Lajos, Madarász Irén 2-2 kor., Dénes János, Csató Imre, Sterba Ödön, Stelosesco Miklós, Bagó Gyula, Gál Sándor, Zimny Ferenc, Szabó Maris, Szigmund József, Fekete József, Lántzy József, Becsek Aladár, Szehben Albert 1-1 kor., összesen 161 kor., N. N. 10 fill. Összesen 466 korona 10 fillér. Fogadják a nemes szívű adakozók a szobor gyűjtő-bizottság hálás köszönetét. Paschek Viktor, pénztárnok. E m b e r y Árpád, jegyző.

— **A székelykereszturi unitár gymnasium IV. oszt. tanulóit saját krándulási pénztáralapjuk javára** rendezett és igen szép sikerrel megtartott színelőadása alkalmából felülizettek: Dollny Róbert szolgabíró 40 f., ifj. Jankovich Pál 80 f., Kovács Mózes, Jakab Lajos és Bándi Sándor 20-20 f., Nagy Elek, N. N., Csiki 10-10 f. A szíves felülizetőknek hálás köszönetet mond a Negyedik osztály.

— **Uj hentesüzlet városunkban.** Balásy Ignác általános, előnyösen ismert polgártársunk — mint értesülünk — megszáros és hentes üzletet nyit a Kossuth-utczában levő sajtaházában. Tekintve azt, hogy városunkban közöhabjtás tárgya egy valódi tiszt, illetes készítményeket nyújtó hentes üzlet, csak örülhetünk és gratulálhatunk az új üzlethez, melyet Balásy a legmodernebb rend szerint rendezett be.

KÖZGAZDASÁG.

A szűgulyába bejelentett állatok átvétele és legelőre hajtása folyó hó 8-án délelőtt 8 órakor Székely-Udvarhely és 9-én Homoród-Szent-Pal községben lesz.

Iparügyek.

Ifj Rápolthy Károly, ki a kismárki állami szövőipar-szakiskolától nyert külön végbizonnyítványt, városunkban műszövő-műhelyt rendezett be. A műszövészet minden ágában jelesen képzett fiatal iparos 4 szövőszékkel rendelkezik s a legfinomabb lenvászón és kamuka (damast) árakat készíti. Asztal- és ágyneműeket, törülközőket, kavésiteritékeket, zsebkendőket stb. Ajánljuk a közönség figyelmébe és hazafias pártfogásába.

Szerkesztői üzenetek.

Jegyző. Látja, hogy adtuk; s daczára, hogy lapunk mult száma s első helyen fogalkozott a jegyzők dolgával, mégis első helyen adjuk. Igen, mert a jegyzői kart mi is fontos tényezőnek tartjuk az adminisztráció gépezetében s ügyüket mindig szíves készséggel támogatjuk. Viszont mi is mondhatnók, hogy hasonló támogatást várhatnánk a jegyző uraktól. Hígyje meg, hogy e tekintetben nem önkönek, de nekünk lenne keserű megjegyzésünk. De hát ezt hagyjuk. Engedelmevel azonban czikkét némileg át kellett dolgoznunk, mert mi olyan erős keserű kifakadásra nem látunk okot.

HIVATALOS RÉSZ.

25.351.—XIV. 1900. H. M. számhoz. Pályázati hirdetmény a m. kir. honvéd hadapródiskolákban az 1900—1901. tanév kezdetén betöltendő helyekre. Az 1897-ik évi XXIII. törvényzikk értelmében szerzett honvéd nevelő- és képzőintézetek II. csoportját képező pécsi és nagyváradi honvéd hadapródiskolák I. évfolyamába az 1900—1901. tanév kezdetén (szeptember 17-én) 100—100 ifju fog felvétetni. A növendékek eltartásának és kiképzésének költségei az állami költségvetést, illetőleg a honvédelmi tárcazt terhelik; e tekintetben tehát a honvéd hadapródiskolákban valamennyi hely díjmentes hely, s a növendékekért csak az évi tandíj fizetendő. A tandíj a viszonyokhoz képest időről-időre újból állapított k meg. Jelenleg a tandíj a következő mérvben van kiszabva: a) A m. kir. honvédség, es. es. kir. közös hadsereg és hadtengerészet tényleges nyugdíjas és rokkant állományának összes állománycsoportjaiba tartozó tisztek, evangélikus és görög-katolikus katonai lelkészek, katonai tisztviselők, katonai karmesterek, altisztek és rangosztályba nem sorolt katonai havidíjasok törvényes vagy törvényesített fiai számára évenként 24 korona; b) tartalékos és szolgálaton kívüli viszonyban levő tisztek, továbbá udvari és polgári tisztviselők és alkalmazottak, nemkülönbön törvényhatósági tisztviselők törvényes vagy törvényesített fiai számára évenként 160 korona; c) minden egyéb állampolgár fiai számára évenként 300 korona. Ezen tandíj fizetés kötelezettségére való tekintettel tehát a folyó évben betöltendő 200 hely a következőképpen oszlik meg: a) 170 fizetéses hely, a mely helyek után járó tandíjat a felvett növendékek hozzátartozói kötelesek viselni és két részletben, egy-mint az iskolai év kezdetén és minden év márczius 1-én a hadapródiskola pénztárába előre befizetni; b) 30 alapítványos hely, a mely helyek után járó tandíj az ezen célra létesített alapítványok jövedelméből fedeztetik, s ngyanabból még 100 korona évi zsebpénzzel is láttatnak el a felvett növendékek. A lovassági szolgálatra kiképzendő valamennyi növendékért a rendes tandíjon felül még 400 korona fizetendő a IV-ik évfolyamban a lovagló oktatáshoz megkívánt szükségletek beszerzésére. A honvéd hadapródiskolák II. és III. évfolyamába rendszerinti felvételnek nincsen helye; ezen évfolyamban csak azon helyek fognak betöltetni, melyek természetes fogyatékek (elhalálozás, elbocsátás stb.) következtében jutnak üresedésbe; megjegyeztetvén, hogy az ezen évfolyamba pályázóktól a főlvételi vizsgánál mindazon katonai, elméleti és gyakorlati tantárgyak ismerete megköveteltetik, melyek az I. és II. évfolyamban tanítottak. Folyamodványok fizetéses helyekért a pályázók hozzátartozói (anya, gyám, anya) által közzvetlenül a pécsi vagy a nagyváradi honvéd hadapródiskola parancsnokságánál nyújtandók be. Pályázati folyamodványok augusztus 1-éig fogadtatnak el az említett parancsnokságok által. Oly pályázókra vonatkozó folyamodványok, a kik a lovasság állományában óhajtják a hadapródi rendi fokozatot elnyerni, a nagyváradi honvéd hadapródiskola parancsnokságánál nyújtandók be. Oly pályázók, kik a felvételi vizsgát csak horvát nyelven képesek letenni, folyamodványukat a pécsi honvéd hadapródiskolánál nyujtsák be. A megállapított határidőn túl beérkező folyamodványok visszaadotnak és nem vétetnek figyelembe. Az alapítványos helyek elnyerését célzó folyamodványok azon hatóságnak, személynök küldendők meg, a mely (a ki) az alábbi kimutatásban megjelöltetett. (Kimutatás Udvarhelyvármegye alispáni és a Székely-Udvarhely kiadóhivatalában megtekinthető.) A kérvényekben kifejezés adandó annak, hogy a folyamodó az „Utastítás a pályázók felvételére nézve a m. kir. honvédnevelő és képző intézetekbe” határozványait teljartalmalul ismeri és kötelezi magát az ezen utastításban meghatározott valamennyi feltételnek megfelelni. Tekintettel arra, hogy a honvéd hadapródiskolákban a tanév később kezdődik, mint a polgári középiskolákban, a vallás és közoktatásügyi miniszter ur elrendelte, hogy azon tanulók, kik a honvéd hadapródiskolába leendő felvételért folyamodtak, felvételük eldőltség, vagyis szeptember 20-ig felvételi (beiratasi) és tandíj fizetése nélkül látogathatják a rendelkezése és vezetése alatt álló középiskolákban, valamint az állami és községi polgári fuiskolákban a lezárókat. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur egyurtal felszólította az egyházi főhatóságokat is, hogy ezen kedvezményt a főhatóságuk alatt álló középiskolákra szintén terjesszék ki. Fizetéses helyre minden magyar állampolgár fiának van igénye, a ki az általános feltételeknek megfelel; tehetséges ifjak jó bizonyítványokkal azonban előnyben részesülnek. Alapítványos helyekre azon személyeknek van igényük, kik az illető alapító oklevelekben foglalt különös kellékeknek és az általános felvételi feltételeknek is minden tekintetben megfelelnek. A további tudnivalók Udvarhelyvármegye alispáni hivatalánál naponta a hivatalos órák alatt és a „Székely-Udvarhely” hivatalos ujság kiadóhivatalában bármikor megtudhatók. (Sz. 7418—900. alisp.)

Sz. 4963—1900. szb.

Pályázati hirdetés.

Udvarhelyvármegye székelykereszturi járásban Uj-Székely székhelyvel üresedésbe jött körbábi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

E szülesznői körhöz Uj-Székely 836 és Alsó-Boldogasszonyfalva 663 lelket számláló községek tartoznak.

Javadalmazása: 100 korona rendes fizetés és 40 korona lakbérilletményből áll, azonkívül minden szülesznői közreműködésért 2 korona, vagy természetben egy véka gabona jár.

Felhivatnak az érdekeltek, hogy folyamodványukat okmányokkal felszerelve alólríthoz **f. évi május hó 15-éig** okvetlenül adják be, mert másképp azok figyelembe nem vétetnek. Székely-Keresztur, 1900. évi ápril 14-én.

Főszolgabíró helyett:

Dollny Róbert,
szolgabíró.

593. szám folyó 1900. vh.

Árverési hirdetés.

A sz.-udvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közhírré teszi, hogy székelyudvarhelyi kir. járásbíróságnak V. 292/2—1900. polg. sz. végzése által székelyudvarhelyi Csernus Mariskának képviselve ügyvéd dr. Soó Rezső által, székelyudvarhelyi Kecskés Antal végrehajtást szenvedő ellen 1200 korona tőke és járuléki iránti ügyben, alperesnél Székely-Udvarhely városban összesen 3636 koronára becsült következő javai, u. m: egy jó karban lévő náleszni-féle biliárd asztal, egy kávéházi kassza, felette márványlap és tükörrel, öt drb kerek márványlapu asztal vas lábbal, 4 drb négyzetes márvány-asztal vas lábbal és még 6-tól 118 tétel alatti kávéházi ingók 19., 20. és 40. tétel alatti ingók kivételével Sz.-Udvarhelyen, alperes üzlete helyiségében tételenként, esetleg az érdekelteket kívánságához képest tömegesen **1900. év május hó 28. és 29-én délelőtt 9 órakor** nyilvános árverésen el fognak adni, melynél az egyes javak vételáron azonnal fizetendők, esetleg a becsáron alul is a többet ígérőknek el fognak adni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők. Ezuttal felhivatnak mindazok, kik a lefoglalt javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesíthetnek, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, alulírt végrehajtóhoz nyújtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolván, egyedül a vételár fölségére fognak utasítani. Több felülfoglaltatok részére is az árverés kiűzőtnek jelentetik ki.

Székelyudvarhelyi bírósági végrehajtó.
Sz.-Udvarhelyt, 1900. április hó 30-án.

Biró Sándor, s. k.
kir. végrehajtó.

Ne legyünk elfogultak!

A legkitünőbb, hamisítatlan tiszta

SÖRT

ittthon kaphatjuk. Másfelől pedig saját magunknak gazdálkodunk, mert árpánkat, komlónkat csakis itt dolgozzák fel. **HAURIK ALFRÉD** sörgyártmánya bármely hazai, vagy külföldi készítménnyel *kiállja a versenyt* és mégis *sokkal olcsóbb*, mert a szállítási költség a vevő javára megmarad. Tehát minden igaz székely hazafi csakis **Haurik-féle székelyudvarhelyi sört** követeljen.

Üzlet kibővítés.

Üzlet-áthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy a **Szombathelyi-utczában 2 év óta** fennálló fűszer, anyag, festék és liszt

üzletemet

a felső piacra helyeztem át (özv. Csépp Istvánné-féle ház), hol azt teljesen újja szerveztem és a mai kor igényeinek megfelelően porcellán, üveg és lámpa szakmával kibővíttem.

A nagyérdemű vevőközönség eddigi szíves pártfogásáért köszönetet mondva, kérem szíveskedjenek ezután is becses támogatásukban részesíteni.

Mindig a legpontosabb és legelőnyösebb kiszolgálást ígérve, szíves látogatásukat kérem és vagyok

Székely-Udvarhely, 1900. május hó.

Szentpétery Gergely.

Üvegezési vállalat.

Pártoljuk a hazai ipart!

A Székelyföldön sok olyan sör kerül forgalomba, mely nem idevaló gyártmány, pedig

BÜRGER ALBERT
marosvásárhelyi sörfőzdéjében

olyan sör készül, mely bátran vetekehető a kőbányaival, avagy bármely más külföldi gyártmánnyal.

Kérjük ennél fogva a nagyérdemű közönséget a székely ipart pártolni és a vendéglőkben csakis

marosvásárhelyi sört
követelni.

Pártoljuk a hazai ipart!

Megrendelések Búrger Albert sörfőzdéjébe Maros-Vásárhelyt címzendők.

Arjegyzék Iránti megkeresés Búrger Albert, Maros-Vásárhely, sörfőzdé, címzendő.

HALTRICH ADOLF
KERÉKPÁR-RAKTÁRA
MEDGYESEN.

A ki valódi, jó és olcsó kerékpárt ohajt vásárolni, forduljon hazánk orielvi részének legnagyobb és legregbb kerékpár-raktárához: Haltrich Adolffhoz Medgyesen, a hol a Styria kerékpár-gyár főkepviselete is van. Ezen gyártmányok a világ legjobb kerékpárai s itt 120 irtól (240 korona) kezdve már kaphatók. Ugyis az összes kerékpár szukségletek is folyton raktáron vannak. Kerékpár javítások szakszerűen és a legpontosabb kivitelben eszközöltenek.

Raktár hol állandóan kapható: Kocz Armin gyógyszer-tárban Székely-Udvarhelyt.

Váltó-ekék legjobb kivitelben.

PAPP ZAKOR ENDRE
vasnagykereskedése
az „Arany kaszához” Sz.-Udvarhelyt.

Van szerencsém egy a helybeli, mint vidéki nagyközönség igen becses figyelmét felhívni gazdagon berendezett

VASNAGYKERESKEDÉSEMRE.
Dus raktárt tartok a következő cikkekben: Mindennemű vajdahunyadi vasak, szármak és rugó acélok, sodrony-, kovácsolt és gépszek. Mindennemű szijgyártó-kellékek, kocs- és szekértengelyek, fűtő- és főzőkályhák. Épület- és butorvasalások. Konyha- és háztartási cikkek.

Acél váltó-ekék, gazdasági gépek, legjobb minőségű kaszák, kapák és fenőkövek. Valódi chinaezüst, alpacca- és csont-évszékők. Mészeti és kertész-eszközök. Legjobb minőségű mülep. Postaí megrendelések pontosan eszközöltenek. Jutányos ár és pontos kiszolgálás!

Igen becses pártfogásért eszedve teljes tisztelettel:
Papp Zakor Endre
vaskereskedő az „Arany kaszához”.

Portland- és románcement-nagyraktár

Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.

Ezen hímeves háziszert ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésékként alkalmazatik köszvényél, csúznál, tagzsárgatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszert, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer-tárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebb-bertéki utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni**, az minden egyes üveget „Horgony” védjegy és Richter cégjegyzéssel nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és társa, RUD OLSZTADT
cs. és kir. udvari szállítók.

KÉSZ CZIPÓK

az **Orbán, Nagy és Tamás** czipészüzletében Sz.-Udvarhelyt a legnagyobb választékban, általánosan elismert legjobb és legesinosabb kivitelben kaphatók urak, hölgyek és gyermekek részére. — Ugyis elvállal minden e szakmába jávó, legkényesebb igényeket is kielégítő megrendeléseket, javításokat teljesen versenyképes árak mellett. — Vidéki megrendelések találó használt czipő beküldése után legpontosabban és gyorsan utánvétel mellett eszközöltenek. Nem alkalmas árak készséggel visszavétnek és kicserélnen. — Készítményeinkért czégünk jó hírneve kezkeskedik. — Szíves pártfogást kérve

Orbán, Nagy és Tamás
czipészüzlete Székely-Udvarhelyt.

PANAJOTH ALBERT MŰLAKATOS
SZÉKELY-UDVARHELYT. — KOSSUTH-UTCZA 44.

A t. közönséget van szerencsém értesíteni, hogy jó nevű üzletemet a jelenkor igényeinek megfelelőleg berendeztem s állandóan raktáron tartok valódi **Singer** és **Medium** (posztó-varró), **Viberatis** karikahajós és **bőrvarró Horé**, valamint **szabó gépeket**, melyek már többeket fölülmultak. Valódi acél-gépeimért 10 évig jótállok s vevőimet azon kedvezményben részesítem, hogy a nálam vásárolt gépeket ingyen javítom. A varrógépek raktáromon 33—100 frtig kaphatók.

A legfinomabb angol kerékpárok és kerékpár-kellékek állandóan nálam legolcsóbban kaphatók. Raktáron tartott gépeimért 2 évig jótállok, 1 és fél óra alatt kerékpározni bárkit megtanítok. **Villamos-jelző készülékek**, **villamos csengők**, **telephonok**, **vízvezetéki berendezések** a legolcsóbb árak mellett eszközöltenek.

Monarch-féle gépek 100 frt. **Pesoch-gépek 140 frttól 200 forintig.**

Bármily gépek javítását, lakatos munkák, épületvasalások (rácszatok), sirkerítések készítését saját vagy idegen minták után elvállalom és pontosan teljesítem.

Tűzelők (takaréktűzhelyek) nagy választékban, kedvező árak mellett, esetleg előnyös részlet-fizetésre is.

Teljes tisztelettel:
Panajoth Albert.